

DAVRANIŞSAL İKTİSAT BAĞLAMINDA WEB OF SCIENCE VERİ TABANININ BİBLİYOMETRİK AĞ HARİTALANMASI ile İNCELENMESİ

Gamze TAŞCI¹
Süha ÇELİKKAYA²

ÖZET

İktisat bilimi açısından rasyonel bir varlık olarak kabul edilen bireyler, kıt kaynaklar ile refah düzeylerini en üst seviyeye çıkarmayı amaçlamaktadır. Diğer yandan, bireylerin her zaman rasyonel bir varlık olmadığı bilinmektedir. Davranışsal iktisat, bireylerin ekonomik kararlarında irrasyonel davranışlarda bulunacağını öne sürmektedir. Bu doğrultuda, geleneksel iktisat varsayımlarına karşı bireylerin karar aşamalarında irrasyonel davranışlarda bulunarak homo economicus kavramını tartışma konusu haline getirmektedir. Bu çalışmada, 1975-2020 yılları arasında Web of Science veri tabanı üzerinden SCI, SSCI ve AHCI atıf indeksleri içerisinde yer alan, “behavioral economics” kelimesi taratılarak elde edilen 605 eser bibliyometrik olarak incelenmektedir. Sonrasında, sosyal ağ analizinden faydalanılarak kurum, yazar ve ülke iş birlikleri görselleştirilmektedir. Çalışmada ele alınan yayınların değerlendirilmesi yapılırken, alana en fazla katkıyı sağlayan ülkeler, kurumlar ve en fazla atıf alanlar Vosviewer programından faydalanılarak görselleştirilmektedir. Çalışmada ulaşılan sonuçlara göre “behavioral economics” konulu çalışmaların 2008 yılından itibaren bir artış yaşadığı görülmektedir. En fazla kullanılan anahtar kelimenin alana ismini veren “davranışsal iktisat” kelimesi olduğu saptanmıştır. Ayrıca davranışsal iktisadın çeşitli disiplinler arasında bir alan olması sebebiyle, alana yönelik ortak çalışma ağları tespit edilerek, zamana yönelik eğilim incelemesi ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Davranışsal İktisat, Rasyonalite, Bibliyometri, Sosyal Ağ

* Bu makale Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalında hazırlanan “Davranışsal İktisat Bağlamında Web Of Science Veri Tabanının Bibliyometrik Ağ Haritalanması ile İncelenmesi” isimli tamamlanmamış yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

1 Gamze Taşcı, Yüksek Lisans. Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, gamze.tasci026@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-3503-1224, (Sorumlu yazar).

2 Süha Çelikkaya, Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, suhacelikkaya@sdu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4104-1680.

ANALYSIS of the WEB of SCIENCE DATABASE WITH BIBLIOMETRIC NETWORK MAPPING in the CONTEXT of BEHAVIORAL ECONOMICS

ABSTRACT

Individuals, considered a rational entity in terms of economics, aim to maximize their level of well-being with scarce resources. On the other hand, it is known that individuals are not always a rational being. Behavioral economics suggests that individuals will engage in irrational behavior in their economic decisions. Accordingly, he makes the concept of homo economicus a topic of discussion by engaging in irrational behavior at the decision stages of individuals against traditional economic assumptions. In this study, 605 works obtained by scanning the word “behavioral economics”, which are included in the SCI, SSCI and AHCI citation indexes through the Web of Science database between 1975-2020, are examined bibliometrically. After that, social network analysis is used to visualize corporate, author and country collaborations. When evaluating the publications covered in the study, the countries, institutions and the most cited areas that contribute to the field are visualized using the Vosviewer program. According to the results obtained in the study, studies on “behavioral economics” have experienced an increase since 2008. It is determined that the most commonly used keyword is the word “behavioral economics”, which gives the field its name. As behavioral economics is a field between various disciplines, joint working networks for the field are identified and time-oriented trend analysis is considered.

***Key Words:** Behavioral Economics, Rationality, Bibliometrics, Social Network*

1. GİRİŞ

Sosyal bir bilim olan iktisat, araştırmalarında kendine özgü makro ve mikro ekonomik teorileri bulundurmaktadır. Ancak her ne kadar kendine özgü yöntemleri olsa da çeşitli bilim dallarından da faydalanmaktadır. Ekonometri, istatistik, matematik, fizik, sosyoloji gibi çeşitli disiplinler iktisadi araştırmalarda kullanılan alanlar olmaktadır. Böylece farklı iktisadi akımlar ve çeşitli ekollerin doğmasına sebebiyet verilmektedir. Bu bilim dallarından bir tanesi olan psikoloji bilimi, iktisadi alanda yapılan çalışmalara yeni bir bakış açısı sunmaktadır. İktisat ve Psikoloji bilimine bakıldığında alanın insan faktörüyle şekillendiği görülmektedir. İktisat biliminin temelinde insana yönelik kararların ekonomik boyutları yer almaktadır. Psikoloji biliminin temelinde ise, insan davranışları ve bu davranışların nedenleri

bulunmaktadır. Böylece, ekonomik faktörler ve psikolojik faktörlerin etkileŐimiyle “davranışsal iktisat” disiplini meydana gelmektedir (Kksucu, vd., 2017: 254).

Davranışsal iktisat, ekonomi ve psikoloji arasındaki iliŐkilere odaklanarak daha farklı bir boyuttur. Psikolojik temellerle var olan iktisadi teoriler daha sağlıklı, daha güçlü ve daha iyi iktisadi teoriler olarak sunulmaktadır (Ruben ve Dumludağ, 2015: 4). Bu noktada, bireyler arasında gerçekleŐen ekonomik kararlar ve psikolojik faktörleri inceleyen bu alana yönelik ilginin artığı da göz ardı edilmemektedir. Psikoloji bilimine yönelik geliŐmeler davranışsal iktisat alanında da geliŐmelere neden olmaktadır. Özellikle 1960’lı yıllardan itibaren, psikologlar çeşitli alanlara yönelirken, bireylerin davranıŐlarına yönelik karar verme ve problem çözme odaklı çalışmaların sayısı da giderek artmıŐtır. Zaman içerisinde yapılan çalışmaların etkisiyle davranışsal iktisat bir çalışma alanı haline doğru evrilmiŐtir.

Bibliyometrik yöntem, çeşitli konulara yönelik araştırma ve değerlendirme konusunda önemli bir yöntem olmaktadır. Bibliyometrik analiz ile herhangi bir alana yönelik araştırmanın geliŐiminin incelenmesinde ve verilerin toplanmasında önemli bir kolaylık sağlamaktadır. Aynı zamanda literatüre yönelik incelemede bulunmayı kolaylaştırmaktadır. alıŐmalara yön veren bibliyometrik analiz, araştırma yapacak bilim insanları için alana yönelik yayınlarn niteliğini sunmaktadır. Bu bağlamda çalışmalara yön verirken, araştırma kapsamındaki geliŐim hakkında da bilgi sunmaktadır. Davranışsal iktisat alanına yönelik bilimsel çalışmaların incelenmesi için bibliyometrik analiz yöntemi kullanılabilir.

Bu çalışmanın amacı, davranışsal iktisat bağlamında oluŐan VOSviewer veri tabanında verilerin analiz edilmesi ve incelenmesidir. 1975-2020 yılları arasında davranışsal iktisat alanında yayımlanan 605 çalışmanın bibliyometrik analizlerini Web Of Science veri tabanı kullanılarak “behavioural economics” konu baŐlığında tarama yapılarak incelenmesi amaçlanmaktadır. 20.04.2021 tarihi itibariyle Web of Science (WoS) veri tabanı üzerinden Science Citation Index Expanded (SCI), Social Sciences Citation Index (SSCI) ve Arts and Humanities Citation Index (AHCI) atıf dizinleri seçilerek “behavioral economics” (davranışsal iktisat) kelimesi taranmakta ve WoS veri tabanında bulunan etkinlik incelenmektedir. İktisat bilimine yeni bir bakış açısı kazandıran davranışsal iktisat kavramına ilişkin literatürde önemli sayıda çalışma mevcuttur. Çalışmaların geniŐlemesiyle beraber bibliyometrik analiz,

çalışmaların araştırılması ve kısa sürede bilgi kazandırması açısından önemli bir yer almaktadır.

2. DAVRANIŞSAL İKTİSAT KAVRAMI

İktisat ve psikoloji bilimlerinin en temel faktörü insan olarak görülmektedir. İktisat bilimi, bireylerin ekonomik seçimleri ve bu seçimlerin de kıt kaynaklarla maksimum faydayı nasıl sağlayacağı ile ilgilenirken, psikoloji bilimi temel olarak insan davranışlarını ve bu davranışların nedenleri ile ilgilenmektedir. Bu doğrultuda bireylerin ekonomik kararları ve psikolojik davranışlarını inceleyen davranışsal iktisat kavramı olarak literatürde ortak bir payda da buluşan yeni bir çalışma alanı doğmuştur (Eser, Toıgonbaeva, 2011: 288).

Temeli 1950’li yıllara dayanan davranışsal iktisat, psikolojik temellerle ekonomik teorinin arttırma girişimini ifade etmektedir. Davranışsal iktisat, politik ve iktisadi konular dışında insan psikolojisine daha çok hitap etmektedir. Bu doğrultuda düşünüldüğünde davranışsal iktisat, iktisadi olaylara farklı bir bakış açısı sunmaktadır (Angner ve Lowenstein, 2006: 1). Davranışsal iktisat kavramı genellikle amaç ve yöntemlerle tanımlanabilir. Genel olarak davranışsal iktisatçılar sınırlı rasyonellik ve karar vermenin gerçekçi yönleriyle tutarlı bir teori geliştirmeyi amaçlamaktadırlar. Çoğu araştırmacı, teorik tahminler ve bireylerin gerçek davranışları ile ekonomik yönden gözlemlenen sonuçlar arasındaki karşılaştırmalara dikkat etmektedir. Davranışsal iktisatçılar için asıl önemli olan nokta; ekonomik teori ve yöntemlere yeni bir alternatif geliştirmek değil, bunun yerine varsayımları ve yöntemleri ana akım ekonomi araştırmasına dâhil etmektir. Dolayısıyla, davranışsal iktisatçıların amacı, davranışsal ekonomi teorilerini geliştirmek değil, “davranışsal” olacak ekonomik teoriyi geliştirmektir (Weber ve Camerer, 2006: 187).

Davranışsal iktisat, gözlemlenen insan davranışının kıt kaynakların tahsisini ve insanların karar verme süreçlerinde ne kadar rasyonel davrandıklarını inceleyen bir bilim dalıdır (Just, 2013: 1). Ekonomik teorilerin açıklayıcı gücünü geliştirerek onlara daha güçlü bir psikolojik temel kazandırmayı sağlamaktadır. Söz konusu olan bu kavramı uzun yıllar öncesinde tanımlanmış olsa da 1980’li yıllarda daha fazla kullanılmaya başlamakta ve yeni bir bilim dalı olarak oldukça fazla ele alınan bir alan olmaktadır. Diğer bilimlerle de çeşitli yöntem veya yaklaşımlar kullanılmaktadırlar (Wilkinson ve Klaes, 2012: 20).

3. BİBLİYOMETRİ

Bibliyometri terimi ilk olarak 1922’de Cambridge Üniversitesi’nde Wyndham Hulme tarafından kullanılmaktadır. Pritchard 1969 yılında yayımladığı “Statistical Bibliography or Bibliometrics?” adlı çalışmasında bibliyometri teriminin önemine değinmektedir. Çalışmasında bibliyometri terimini, bilimsel çalışmaların literatür analizinde kolaylık sağlayacak bir analiz biçimi olduğunu belirtmektedir. Kitap ve süreli yayınlara ilişkin istatistiklerin toplanması ve yorumlanması için bibliyometri bir araç olarak kullanılmaktadır. Yine bahsedileceği gibi, yayınlara ilişkin tarihsel hareketliliği görmek, ulusal yayınları inceleyebilmek, dergi ve kitapların kullanımını tespit etmek için bibliyometrik analiz kullanılmaktadır (Pritchard, 1969). Pritchard 1981 yılındaki çalışmasında ise bibliyometri ile ilgili, verilerin istatistiksel analizi için kullanılan; atıf çalışmaları, dergi çalışmaları, yayın sayıları ve makalelerin içindeki bireysel unsurların incelenmesi için kullanıldığını söylemektedir. Machlup ve Mansfield 1983 yılındaki çalışmasında bibliyometriyi, literatürün genişlemesi ve dağılımı ile ilgili istatistiksel çalışmaların analizi olarak gördüğünü söylemektedir. Potter ise 1981 yılında ele almış olduğu çalışmasında bibliyometri kavramını her türlü yazılı iletişimin ve yazarların yayın kalıplarının incelenmesi ve ölçülmesi olarak tanımlamaktadır (Broadus, 1987: 374).

Bir disipline ait olan bibliyometri, yazılı alanlardaki ilerlemeleri göz önünde bulundurarak ve yazın alanındaki çeşitlilikler düşünüldüğünde analiz yapmayı kolaylaştırmaktadır. Bibliyometri kavramı matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin iletişim ortamlarına uygulanarak birçok alanda kullanılmaktadır. Akademik yayınlara ait yazarlar, anahtar kelimeler, yayınları yapan ülkeler, yayın yapılan kurumlar, yayınların yılları, atıflar ve kullanılan kaynakların belirlenmesi için bibliyometrik analiz kullanılmaktadır (Depren vd., 2018: 5). Teknolojinin gelişmesiyle bilimsel çalışmalardaki ilerlemeler artış göstermektedir. Yapılan çalışmaların incelenmesi ve değerlendirilmesinde bibliyometrik analizlere başvurulmaktadır. Bilimsel çalışmalarla birlikte, artan üniversitelerde araştırmacıların hangi alana dair bilgiye ihtiyacı varsa bibliyometrik analiz bu durumda ulaşılabilirliğe karşı kolaylık sağlayabilmektedir. Böylece yapılacak çalışma alanına dair incelemeler ve analizler daha mümkün kılınmaktadır.

4. SOSYAL AĞ ANALİZİ

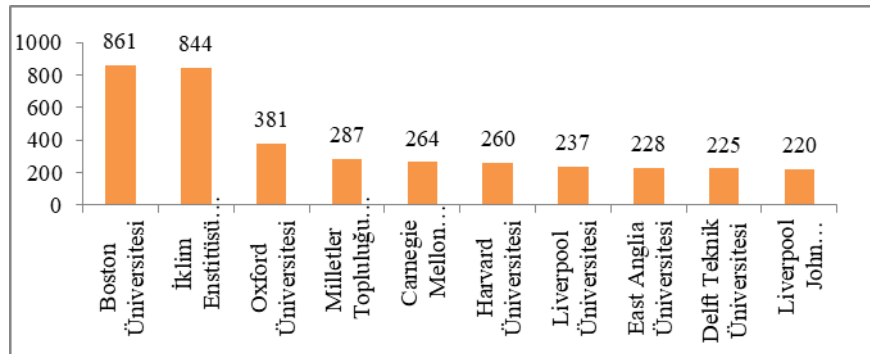
Ağ kavramının kökeni antropoloji ve sosyolojiye kadar dayanmakta ve geleneksel analiz biçimlerinin yararlı bir uzantısı olarak sunulmaktadır. Ancak sosyal ağ yapılarının analiz edilmesi için daha

farklı disiplinler gerekmektedir. İlk defa 1954 yılında J.A. Barnes aracılığıyla ortaya çıkan sosyal ağ analizi kavramı içerisinde matematik, istatistik, iletişim ve bilgisayar bilimi gibi birçok farklı disiplini bulundurmaktadır. Giderek gelişen ve ilerleyen bilgi toplumunun ağ yapılarının analiz edilmesinde farklı teknikler gelişmektedir. Böylece farklı alanlarda bu yaklaşıma karşı olan ilgi artmaktadır. Bu yaklaşımların tümü, ağın bir sistem olarak anlaşılmasını artırmak için tasarlanmış olsa da, karmaşıklık ve odaklanma bakımından farklılık gösterirler. Farklı alanlara karşı ilginin artmasıyla beraber sosyal ilişkilerin de analiz edilmesine yardımcı olmaktadır (Depren vd. 2018: 5; Karagöz ve Kozak, 2014: 49).

Sosyal ağ analizi, sosyal yapı içerisinde bulunan etkilerin analiz edilmesini hedeflemektedir. Bu doğrultuda, sosyal yapıyı sağlayan aktörleri birbirlerine bağlayarak ilişki kümeleri meydana getirerek bir ağ yapısı oluşturmaktadır. Oluşturulan kümelerde, bireyler, gruplar, kurumlar ve ülkeler yer alabilir. Sosyal ağ analizi, mikro ve makro veriler arasında bulunan bağlantıyı ortaya koyabilir. Böylece veriyi görselleştirmeyi sağlayan niceliksel bir yöntem olmaktadır. Sosyal ağ analizi, aktörler arasında bulunan bağlantıları ve ilişkileri göstermektedir. Verilere, grafiksel gösterimlere, matematik ve bilgisayar temelli modellerin kullanımını sağlamaktadır (Depren vd. 2018: 5). Sosyal ağ analizinin temelinde bilimsel çalışmalar ve çalışmaları yapan bilim insanları arasında bilgi ağlarının gösterilmesini hedeflemektedir. Sosyal ağ analizi sayesinde ay yapı içerisinde bilgiler arası yapılan paylaşımları kolaylaştıracak veya zorlaştıracak ilişki türlerinin görsel olarak daha anlaşılır hale gelmesi sağlanmaktadır (Demirgil, 2018: 38).

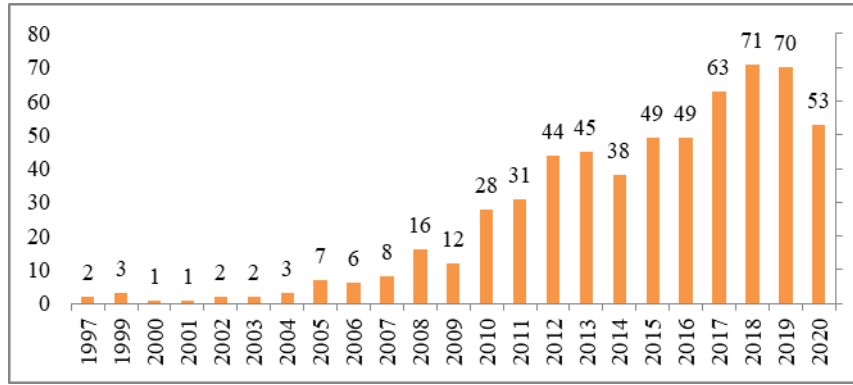
5. BULGULAR

Şekil 1: En Çok Atıf Alan 10 Kurum

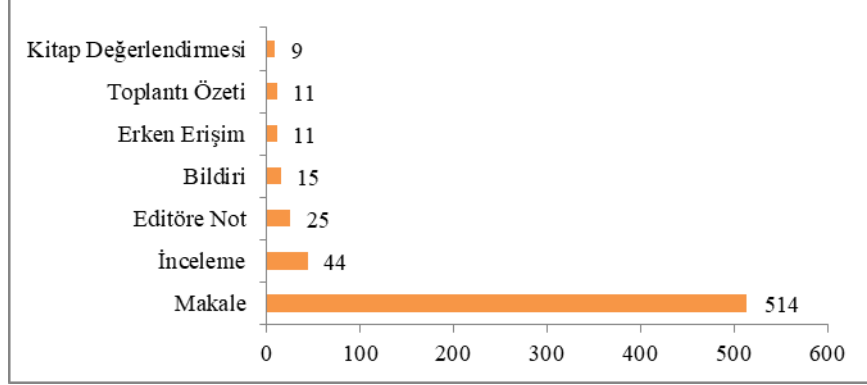
Şekil 1’de araştırmanın kapsamı doğrultusunda en çok atıf alan ilk 10 kurum belirtilmektedir. Amerika Birleşik Devletlerinde yer alan Boston Üniversitesi 861 atıf ile ilk sırada yer almakta ve yaklaşık %22’lik bir paya sahiptir. İkinci sırada yer alan İklim ve Araştırma Enstitüsü/Potsdam üniversite kapsamında olmayıp, araştırma enstitüsü olarak 844 atıfa sahiptir. Oxford Üniversitesi 381 alarak %10’luk bir paya sahip olmaktadır. Dördüncü sırada yer alan Milletler Topluluğu Bilim ve Endüstriyel Araştırmalar Örgütü üniversite olmayan bir diğer kurum olarak 287 atıf almakta ve yaklaşık %7’lik bir paya sahiptir. Carnegie Mellon Üniversitesi 264 atıf alarak beşinci sırada, Harvard Üniversitesi 260 atıf alarak altıncı sırada, Liverpool Üniversitesi 237 atıf alarak yedinci sırada yer almaktadır. Son üç kuruma bakıldığında ise, East Anglia Üniversitesi 228 atıf alarak sekizinci sırada, Delft Teknik Üniversitesi 225 atıf alarak dokuzuncu sırada, Liverpool John Moores Üniversitesi ise onuncu sırada olarak 220 atıf almaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre Eser Sayısı

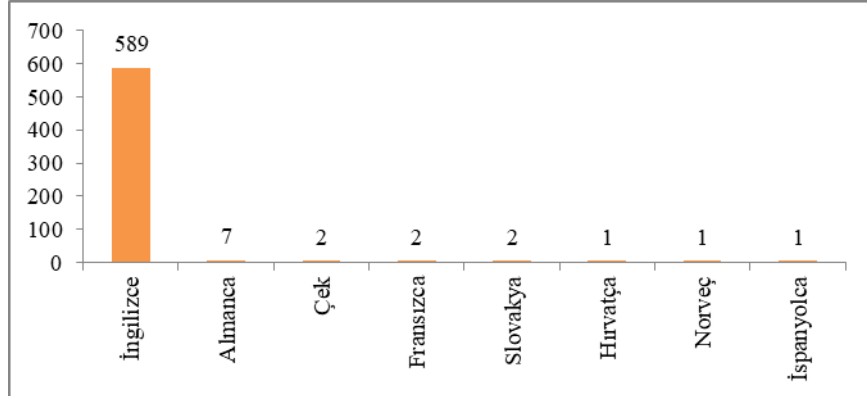
Şekil 2’de 1975-2020 yılları arasında araştırma kapsamında bulunan 605 adet eserin yıllara göre dağılımı gösterilmektedir. Davranışsal iktisat alanına yönelik yapılan çalışmaların yükselişi 2008 yılından itibaren başlamaktadır. Konu itibari ile yapılan çalışmaların bu tarihten sonra artış göstermesi yirmi birinci yüzyılda davranışsal iktisat alanına yönelik çalışmaların ilgi odağı olmasıdır. Yıllar içerisinde değişimler incelenirken, davranışsal iktisat başlıklı çalışmalar 2019 yılında en fazla esere sahip olmaktadır. 2020 yılında ufak bir düşüş meydana gelse de davranışsal iktisat alanına yönelik araştırmalar popülerliğini korumaktadır.

Şekil 3: Türlerine Göre Eser Sayısı

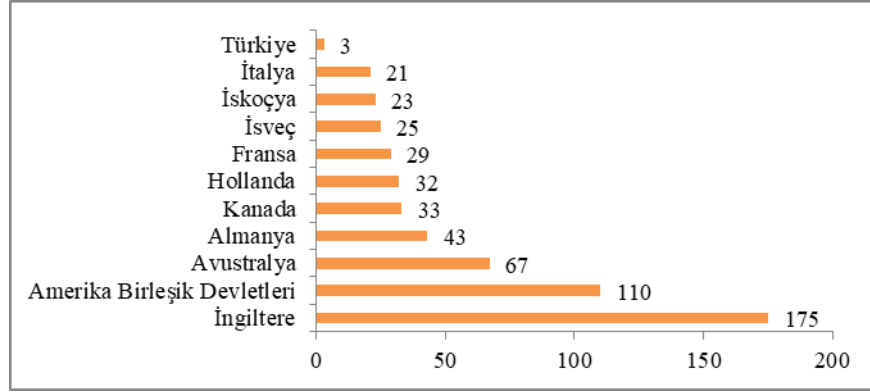

Şekil 3’de araştırma kapsamında bulunan eserlerin türleri ele alınmaktadır. Çalışmaların yaklaşık % 81’lik kısmı makalelerden meydana gelmektedir. % 6’lık bir kısmında incelemeler yer alırken geri kalan yaklaşık % 13’lük kısım editöre not, bildiri, kitap değerlendirilmesi bölümlerinden oluşmaktadır.

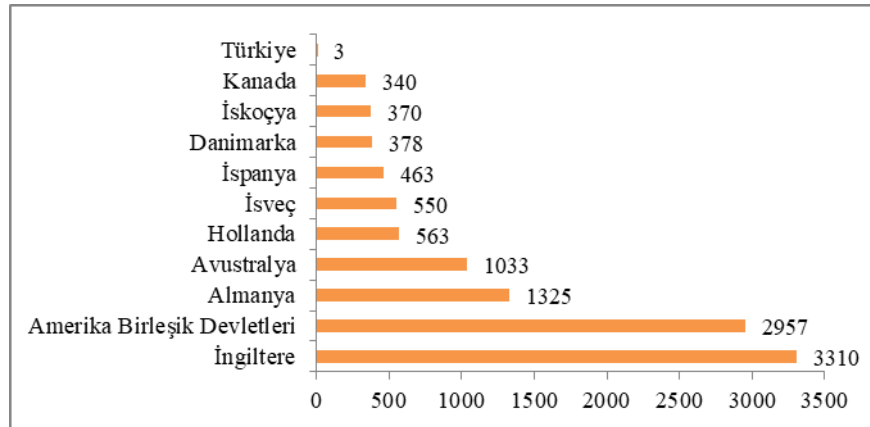
Şekil 4: Yayın Dillerine Göre Eser Sayıları

Şekil 4’te 1975-2020 yılları arasında hazırlanan eserlerin yayın dilleri ele alınmaktadır. Araştırma kapsamında ele alınan çalışmaların %97’lik kısmı İngilizcedir. İkinci sıradaki yayın dili ise %1’lik bir paya sahip olarak Almanca olmaktadır.

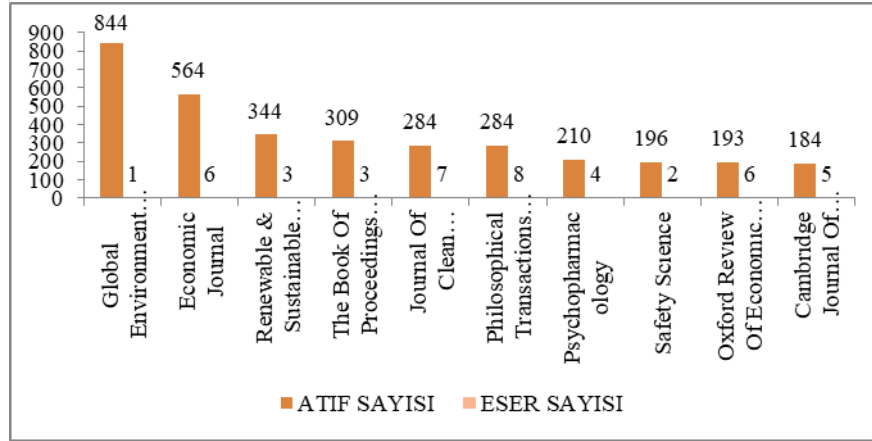
Şekil 5: En Çok Eser Veren 10 Ülke ve Türkiye

Şekil 5'te çalışmanın dâhilinde bulunan eserlerin yayımlandığı ülkeler yer almaktadır. Eser sayılarına bakıldığında, 175 eser ile İngiltere'nin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İngiltere'yi takip eden Amerika Birleşik Devletleri 110 eser ikinci sırada yer almaktadır. İlk ikide yer alan bu ülkelerin gelişmiş ülkeler olduğu bilinmektedir. İngiltere ve ABD'yi takip eden ülkeler arasında 33 esere sahip olan Kanada hariç diğer ülkelerin Avrupa Birliği ülkeleri olduğu dikkat çekmektedir. Gelişmişlik düzeyi yüksek olan bu ülkeler, davranışsal iktisat alanında da kendilerini geliştirmeyi başarmaktadır. Türkiye'ye bakıldığında ise, toplam 3 esere sahip olarak yayınların %0,49'unu oluşturmaktadır.

Şekil 6: En Çok Atıf Alan 10 Ülke ve Türkiye

Şekil 6'da en fazla atıf alan ilk 10 ülke ve Türkiye'ye yer verilmektedir. Yapılan çalışmaların almış oldukları atıf sayıları incelendiğinde İngiltere'nin 175 esere yapılan 3310 atıf ile başı çektiği görülmektedir. Devamında Amerika Birleşik Devletleri 110 esere yapılan 2957 atıf ile ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada yer alan Almanya 43 esere karşılık 1325 atıf almaktadır. Dördüncü sırada yer alan Avustralya 67 esere karşılık 1033 atıf, beşinci sırada yer alan Hollanda 32 esere karşılık 563 atıf, altınca sırada yer alan İsveç 10 esere karşılık 550 atıf, yedinci sırada yer alan İspanya, 25 esere karşılık 463 atıf, sekizinci sırada yer alan Danimarka 17 esere karşılık 378 atıf, dokuzuncu sırada yer alan İskoçya 23 esere karşılık 370 atıf almaktadır. Araştırma kapsamında incelenen ülkeler, İngiltere, ABD ve Kanada dışında Avrupa Birliği üye ülkeleri olmaktadır. Onuncu sırada yer alan Kanada, 33 eseriyle birlikte 340 atıfa sahip olarak toplam atıf içerisindeki oranı yaklaşık olarak % 2,92 olmaktadır. Türkiye incelendiğinde ise toplam 11618 atıf içerisinde oranı toplam 3 atıf sayısı ile % 0,02 olmaktadır. Birinci sırada yer alan İngiltere'de ise bu oran yaklaşık %28, ABD ise bu oran yaklaşık % 18 olmaktadır.

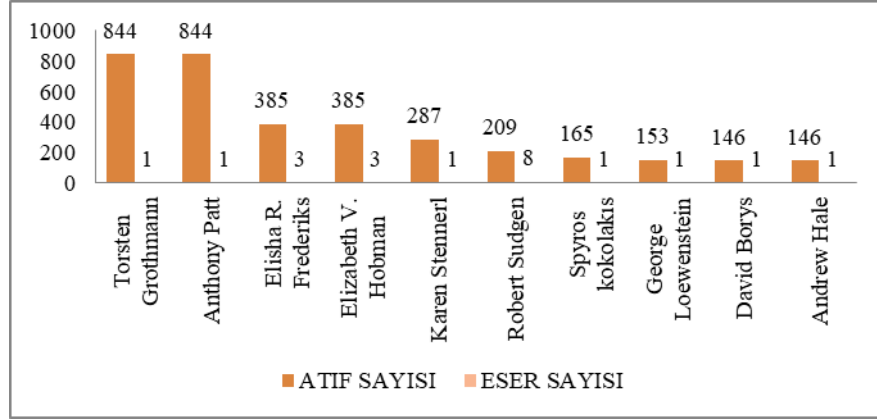
Şekil 7: En Çok Atıf Alan 10 Kaynak ve Atıf Sayıları

Şekil 7'de araştırma kapsamında en fazla atıf alan 10 kaynak ve bu kaynakların eser sayılarına yer verilmektedir. Eserlerin yayımlandığı kaynaklar ve kaynaklara yönelik atıflar incelenmektedir. Bu kapsamdan bakıldığında, ilk sırada 1 esere karşılık 844 atıf alarak Global Environmental Change, çevresel değişim üzerine araştırma yapan bilimsel yayın dergisi ilk başta yer almaktadır. Economic Journal ise 6 eserine karşılık 564 atıf alarak ikinci sırada yer almaktadır. Renewable &

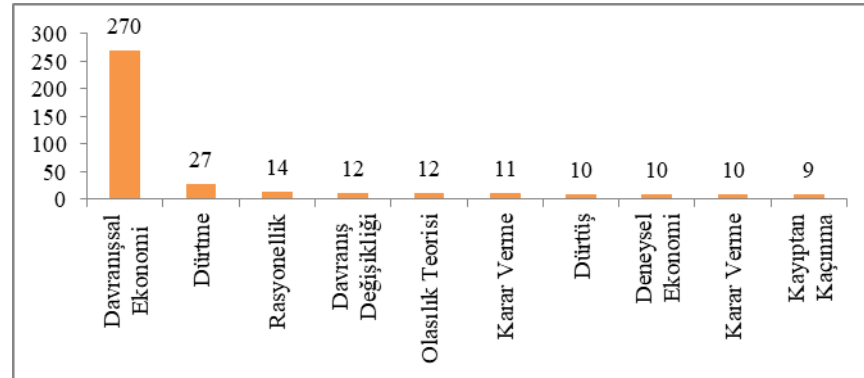
Sustainable Energy Reviews ise üçüncü sırada yer alarak 3 esere karşılık 344 atıf almaktadır.

Şekil 8: En Çok Atıf Alan 10 Yazar

Şekil 8’de yazarların yapmış oldukları çalışmalarına en fazla atıf alan 10 yazar bulunmaktadır. Yazarlar incelendiğinde, en çok atıf alan yazarlardan Oldenburg Üniversitesinden Torsten Grothmann ve Zürih Üniversitesinden Anthony Patt araştırma kapsamında yapılan 1 çalışmaları ile 844 atıf alarak zirveyi paylaşmaktadır. Üçüncü sırada yer alan Elisha R. Frederiks, yapmış olduğu 3 çalışması ile 385 atıf alarak üçüncü sırada yer almaktadır. Eser sayıları incelendiğinde, Bilişsel ve davranışsal ekonomi alanında İngiliz bir yazar olan Robert Sudgen, araştırma kapsamında yapmış olduğu 8 çalışması ile en fazla eser sahibi olan yazar olmaktadır. Sudgen, 8 çalışmasına karşılık 209 atıf almaktadır.

Şekil 9: En Çok Kullanılan 10 Anahtar Kelime

Şekil 9’da, araştırma kapsamı içerisinde en çok kullanılan anahtar kelimelere yer verilmektedir. Kullanılan anahtar kelimeler incelendiğinde davranışsal iktisat alanına yönelik temel kavramlar görülmektedir. 270 kullanım sayısı ile davranışsal ekonomi anahtar kelimesi ilk sırada yer almaktadır. Davranışsal ekonomi, konu itibariyle temel iktisadi teorilerin psikolojik temellerle açıklama gücünü temsil etmektedir. Dolayısıyla davranışsal iktisat alanına yönelik yapılan çalışmaların temel anahtar kelimesi olmaktadır.

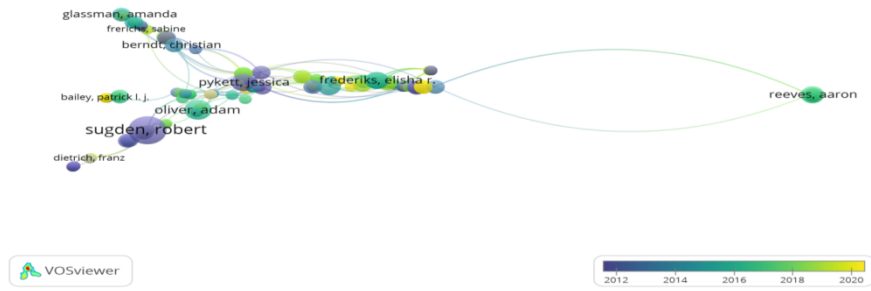
Araştırma kapsamında 27 kullanım sayısı ile ikinci sırada yer alan anahtar kelime dürtme kelimesi olmaktadır. Alan kapsamında kullanılan bu kelime, bireylerin karar verme süreçlerinde birbirlerinden etkilenmesinde önemli bir nokta olmaktadır. Kurumlar, dürtme davranışını bireylerin kararlarını etkilemek, isteklerini değiştirmek veya arttırmak için kullanabilir. Sosyal bilimcilere göre, bazı objeler daha görünür ya da daha dikkat çekici hale getirildiğinde insanların davranışları etkilenmektedir. Aynı zamanda, bireyler alınması zor kararlarda, sonuçlarını hemen elde edemeyeceği durumlarda ve mevcut durumun artı ve eksi yönlerini anlayabilmede zorluk çektiklerinde dürtme stratejilerine başvurulmaktadır. Dolayısıyla dürtme kavramı bireylerin davranışlarında önemli bir faktör olmakla birlikte, alan kapsamında yapılan araştırmalar için önemli bir kavram olmaktadır.

En çok kullanılan anahtar kelimelerde üçüncü sırada yer alan rasyonellik kelimesi ise araştırma kapsamında 14 kez kullanılmaktadır. Bireyler çoğu zaman karar verirken doğru kararlar verdiğini düşünmektedir. Ancak, rasyonel kavramı bu noktada bireylerin her zaman doğru kararlar vermediğini öngörmekte ve irrasyonel karar da verebileceğini varsaymaktadır. Bu doğrultuda bakıldığında, bireyler seçimlerini yaparken birçok faktörden etkilenilir. Bunlar sosyal, kültürel, toplumsal faktörler olabilir. Dolayısıyla bireylerin kararları değişiklik göstermektedir. Rasyonel kavramı bu bağlamda, alan kapsamında yapılan çalışmalar için temel bir anahtar kelime olmaktadır.

Araştırma kapsamında 9 kere kullanılarak son sırada yer alan kayıptan kaçınma kelimesi de yapılan çalışmalar için önemli bir kavram olmaktadır. Kayıptan kaçınma, kayba yol açılacak kararlardan kaçınma anlamına gelmektedir. Kaybedilecek şey ne olursa olur bireyler kaybetmekten hoşlanmamaktadır. Bireyler sahip olduğu bir şeyi kaybettiğinde, kazanmış olduğu zamanda göre iki katı kadar üzülmürler. Bireyler potansiyel kayıplardan kaçınmak için bir içgüdüye sahiptir. Ancak bu durum her zaman iyi sonuçlar vermeyebilir. Kayıptan kaçınmak için bazı durumlarda mantık dışı kararlar verilebilir.

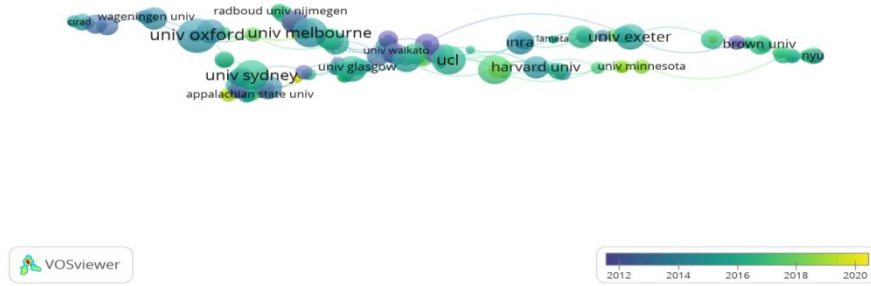
Dolayısıyla bu olgu da araştırma kapsamında kullanılan önemli bir kavram olmaktadır.

Şekil 10: Yazar Atf Haritası

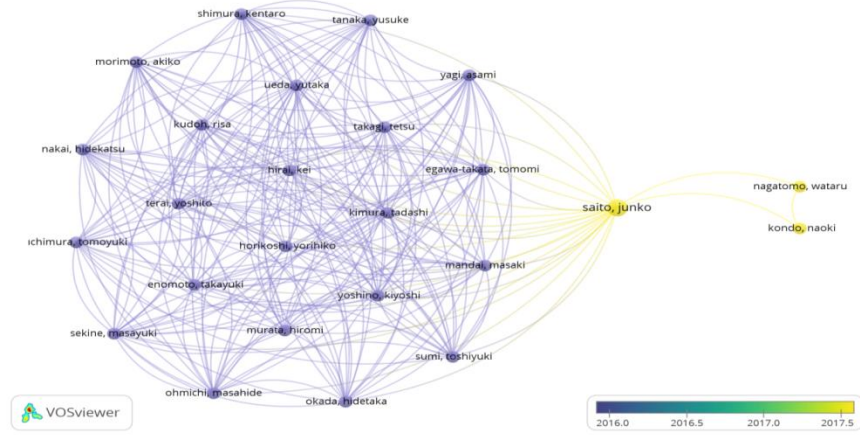
Şekil 10’da bulunan haritada yazarlara ait olan bağlantılar görselleştirilmektedir. Harita, toplam bağlantı gücü ele alınarak oluşturulmaktadır. Haritada, Elisha R. Fredenriks ve Elizabeth V. Hobman sahip oldukları 385 atıf sayısı ve 3 eser sayısı ile toplam 51 bağlantı gücüne sahiptirler. 2 eser ve 35 atıf sayısı ile 33 bağlantı gücüne sahip olan yazarlar Jon C. Cole, Matt Field, Andrew J. Goudie, Harry R. Sumnall ikinci sırayı paylaşmaktadır.

Şekil 11: Kurum İş Birliği

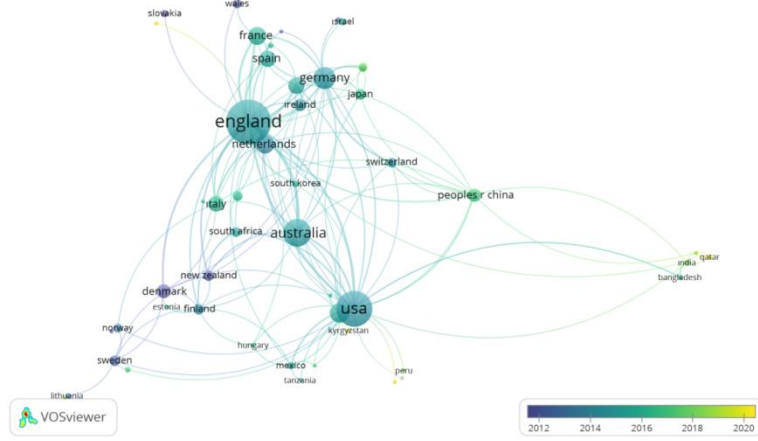
Şekil 11’de kurumlar arası iş birliği görülmektedir. Haritada, kurumların bağlı oldukları toplam bağlantı güçleri ve iş birlikler görselleştirilmektedir. British Columbia Üniversitesi, araştırma kapsamında sahip olduğu toplam 11 eser ve 103 atıf ile 21 bağlantı gücüne sahip olarak en üst sırada yer almaktadır. Devamında Londra Üniversitesi Koleji 11 eser ve 144 atıf ile 17 bağlantı gücüne sahiptir. Üçüncü sırada ise 16 eser ile 381 atıf alarak 16 bağlantı gücüne sahip olan Oxford Üniversitesi bulunmaktadır. İlk üçte yer alan yüksek bağlantı gücüne sahip kurumların İngiltere merkezli olduğu dikkat çekmektedir. İngiltere merkezli bu kurumlarla birlikte, birçok kurumun da katkısı bulunmaktadır.

Şekil 12: Yazar İş Birliği

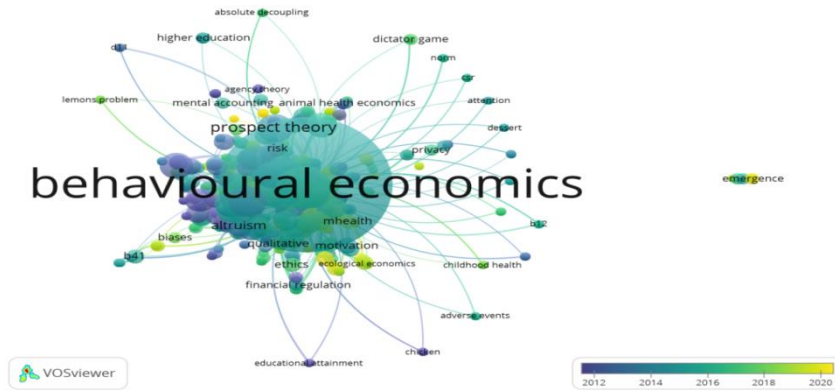
Şekil 12’de yazar iş birliği konusu ele alınmaktadır. Junko Saito 2 çalışmasına karşılık 18 atıf alıp toplam 24 bağlantı gücüne sahip olarak en fazla bağlantı gücüne sahip yazardır. Saito, en fazla iş birliğinde olan yazar olmaktadır. Tomomi Egawa Takata, 1 çalışmasına karşılık 15 atıf alarak toplam 22 bağlantı gücüne sahip olarak ikinci sırada yer almaktadır. 3 çalışmasına karşılık 385 atıfı, en çok atıfa sahip olan Elisha R. Fredericks ise toplam 8 bağlantı gücüne sahip olmaktadır.

Şekil 13: Ülke İş Birliği

Şekil 13’de araştırma kapsamında bulunan çalışmalara menşei olan ülkelerin iş birliği haritası bulunmaktadır. Ülkeler arası iş birliğine bakıldığında İngiltere 175 esere istinaden 3310 atıf alarak toplam 71 bağlantı gücüyle ilk sırada yer almaktadır. 110 esere karşılık 2957 atıf sayısı ile Amerika Birleşik Devletleri toplam 52 bağlantı gücüne sahip olarak ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada ise 43 esere karşılık 1325 atıf alarak 34 bağlantı gücüne sahip olan Almanya bulunmaktadır. Araştırma kapsamında Türkiye incelendiğinde 3 esere karşılık 3 atıf alarak kayda değer bir bağlantı gücü bulunmamaktadır. İlk üç sırada yer alan ülkeler ve devamında bulunan ilk 10 ülke incelendiğinde, gelişmiş ülkeler olduğu saptanmaktadır.

Şekil 14: Anahtar Kelime İş Birliği

Şekil 14’te araştırma kapsamında bulunan anahtar kelime iş birliğine yer verilmektedir. Ele alınan şekilde, 270 kullanım sayısı ile “davranışsal ekonomi” kelimesi toplam 842 bağlantı gücüne sahiptir. İlk sırada yer alarak en çok kullanılan anahtar kelime olmaktadır. “dürtme” kelimesi 27 kullanım sayısı ile toplam 89 bağlantı gücüne sahip olarak ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada ise, davranışsal iktisat alanında yapılan çalışmalar için önemli bir kelime olan “rasyonellik” kelimesi 14 kullanım sayısı ile toplam 59 bağlantı gücüne sahip olmaktadır.

6. SONUÇ

Bu çalışmada, 1975-2020 yılları arasında davranışsal iktisat alanına yönelik çeşitli eserler bibliyometrik olarak ele alınmakta ve sosyal ağ analizi ile kurum, yazar ve ülke iş birlikleri görselleştirilmektedir. Bu doğrultuda 20.04.2021 tarihinde Web of Science veritabanı üzerinden Science Citation Index Expanded (SCI), Social Sciences Citation Index (SSCI) ve Arts and Humanities Citation Index (AHCI) atıf dizinleri seçilerek “behavioral economics” (davranışsal iktisat) kelimesi taranmıştır. Araştırma sonucunda toplam 605 çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmanın temel amacı, araştırma kapsamındaki atıf indekslerinde yer alan davranışsal iktisat alanına yönelik çalışmaların ağ yapıları hakkında bilgi sunmaktır.

Yapılan bibliyometrik analiz sonucunda önemli bulgular şu şekilde özetlemek mümkün olmaktadır:

- En fazla kullanılan anahtar kelimeler içerisinde ilk üçte sırasıyla; davranışsal iktisat, dürtme ve rasyonellik kelimeleri bulunmaktadır.
- En çok atıf alan yazar Oldenburg Üniversitesinden Torsten Grothmann olmaktadır.
- En fazla atıf alan kaynak olarak ilk sırada 1 esere karşılık 844 atıf alarak Global Environmental Change, çevresel değişim üzerine araştırma dergisi olmaktadır.
- En fazla eser veren ve en fazla atıf alan ülkeler içerisinde İngiltere birinci sırada gelmektedir. Yapılan çalışmaların yayın dillerine bakıldığında ise, en fazla İngilizce dilinde eser verildiği tespit edilmektedir.
- Türlerine göre eserler incelendiğinde en fazla eser türü makale olmaktadır.

- Yıllara göre eser sayıları incelendiğinde 2008 yılından itibaren bir atış söz konusu olmaktadır. Bununla birlikte en fazla eserin yayımlandığı yıl 2018 yılı olmaktadır.
- En çok atıf alan kurumlar içerisinde Amerika Birleşik Devletlerinde yer alan Boston Üniversitesi 861 atıf ile ilk sırada yer almaktadır.
- Sosyal ağ analiziyle inceleme neticesinde tespit edilen iş birlikleri ise şu şekilde özetlenmektedir:
- Elisha R. Fredericks ve Elizabeth V. Hobman sahip oldukları 385 atıf sayısı ve 3 eser sayısı ile toplam 51 bağlantı gücüne sahip olarak en fazla bağlantı gücüne sahip yazarlar olmaktadır.
- Kurum iş birliğine bakıldığında, British Columbia Üniversitesi, araştırma kapsamında sahip olduğu toplam 11 eser ve 103 atıf ile 21 bağlantı gücüne sahip olarak en çok bağlantı gücüne sahiptir.
- Yazar iş birliği konusu ele alındığında Junko Saito Saito 2 çalışmasına karşılık 18 atıf alıp toplam 24 bağlantı gücüne sahip olarak en fazla iş birliğinde olan yazar olmaktadır.
- Ülkeler arası iş birliğine bakıldığı zaman İngiltere 175 eser sayısı ile 3310 atıf alarak toplam 71 bağlantı gücüyle ilk sırada yer almaktadır.
- Anahtar kelime iş birliğine bakıldığı zaman “davranışsal iktisat” kelimesi 842 bağlantı gücüyle en fazla bağlantı gücü olan kelime olmaktadır.

Bu çalışmada, davranışsal iktisat alanına yönelik çalışmaların incelenmesi nesnel bir açıdan ifade edilmektedir. Geleneksel iktisat teorisinde birey, yalnızca kendi çıkarına odaklanan ve sınırsız rasyonelliğe sahip olan ekonomik varlık olarak görülmektedir. Ancak geleneksel iktisat teorileri, ekonomik olayları öngörmekte ve çözümlenmede yetersiz kalmaktadır. Böylece, davranışsal yaklaşımlar büyük önem taşımaktadır. Davranışsal alanına yönelik yapılan çalışmaların günümüze geldikçe daha çok kabul gördüğü bilinmektedir. Bu alana yönelik yapılan çalışmalar çeşitli disiplinlerle birleşerek gelişmektedir. Çalışmalar neticesince giderek bir artış ve çeşitlilik söz konusu olmaktadır. Teknoloji ve bilimsel gelişmeyle eş anlı olarak alana yönelik çalışmaların ileriki süreçte daha da artacağını söylemek mümkündür. Teknolojideki ilerlemelerle birlikte, insan davranışları ve ekonomi arasındaki ilişkinin farklı olaylar üzerindeki çözümlenmesi de kolaylaşmaktadır. Bu doğrultuda, davranışsal iktisat alanına yönelik

yapılan çalışmalarda daha fazla kurumsal ve bireysel işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmada veri tabanı olarak sadece Web of Science'dan yararlanılmış olsa da; Scopus v.b. farklı veri tabanlarından yararlanılarak yapılacak çalışmalar karşılaştırma imkanı sunacak olması bakımından da önem teşkil edecektir.

KAYNAKÇA

- Angner, E. ve Loewenstein, G. (2006). Behavioral Economics. *Elsevier's Handbook of the Philosophy of Science*, 5.
- Broadus, R. N. (1987). Toward a Definition of "Bibliometrics. *Scientometrics*, 12(5-6), 373-379.
- Demirgil, H. (2018). Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınlarında Bilimsel Yoğunlaşma Alanları ve Bibliyometrik Ağ Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Fen Dergisi*, 13(2), 36-53.
- Depren, A., Kartal, M.T., ve Kılıç Depren, S. (2018). Borsalarda Oynaklık Üzerine Yayınlanmış Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi-Bspad*, Cilt:2(6), 1-15.
- Eser, R. ve Toıgonbaeva D. (2011). Psikoloji ve İktisadın Birleşimi Olarak Davranışsal İktisat, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İBBF Dergisi, Nisan, 6 (1), 287-321.
- Just, D. R. (2013). Introduction To Behavioral Economics. *Cornell University*.
- Karagöz, D. ve Kozak, N. (2014). Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi: Araştırma Konuları ve Kurumlar Arası İş Birliğinin Sosyal Ağ Analizi ile İncelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği* 28, 1, 47-61.
- Küçüksucu, M., Konya S. ve Karaçor Z. (2017). Davranışsal İktisat Ekseninde İktisatta Psikolojik Arka Plan. *International Congress On Political, Economic and Social Studies (Icpess)*, 19-22.
- Pritchard, A. (1969). Statistical Bibliography or Bibliometrics. *Journal of Documentation*, 25(4), 348- 349.

- Ruben, E. ve Duumludağ, D. (2015). Davranışsal İktisadın GeliŐimi. *İktisat ve Toplum Dergisi*, 58.
- Weber, R.A. ve Camerer, C.F. (2006) Behavioral Experiments in Economics. *Economic Science Association*, 9, 187–192.
- Wilkinson, N. ve Klaes, M. (2012). An Introduction To Behavioral Economics. *Palgrave Macmillan Press*, 2nd Edition, UK.